

»Det at skrive minder mig om det at være menneske«

Nomineret. For Ida Jessen begyndte det med novellerne. Med sin seneste bog, »Postkort til Annie« er hun vendt tilbage til den korte genre. Først af nød, men novellerne endte med at blive en vej til friheden.

Af Jeppe Bangsgaard
jeba@berlingske.dk

Ida Jessen var en travl 25-årig mor, da hendes debut, »Under sten«, udkom i 1989. Det var en novellesamling. For sådan måtte det være.

»Jeg skulle tjene penge på freelanceopgaver som oversætter og havde kun tid til at skrive hver anden fredag mellem klokken 11 og 12 om aftenen. Det at rumme en roman var helt udelukket,« fortæller den i dag 49-årige forfatter.

De bøger, der kom efter debuten, var da også to novellesamlinger samt en børnebog. Men da hun fik Statens Kunstfonds treårige arbejdslegat, helligede hun sig romanerne.

»Jeg blev så grebet af det at skrive romaner. Af det at kunne færdes i den samme historie og blive i den. At kunne tillade sig at tage svinkeærinder. Med en roman behøver man også kun én ide, men den skal så have et vingefang, der svarer til en roman.«

Det er også romaner, mange vil forbinde Ida Jessen med. For eksempel trilogien fra den fiktive Limfjordsby Hvium, »Den der lyver« (2001), »Det første jeg tænker på« (2006) og »Børnene« (2009). Hun har også modtaget mange priser for sine romaner. Søren Gyldendal Prisen og De Gyldne Laurbær for at nævne et par stykker. Men i sommeren 2012 skete der noget, som fik hende væk fra det at skrive romaner.

»Jeg havde brugt tre år på at skrive en roman, men den var blevet et misfoster. Det tog mig lang tid at indse det, selvom jeg godt havde det på fornemmelsen, mens jeg sad og skrev den. Men jeg kunne ikke lægge den fra mig, fordi nu havde jeg brugt så lang tid på den. Til sidst sagde en af mine veninder: 'Ved du hvad, du bliver ked af det, hvis den udkommer,«

Ida Jessen sad tilbage med en følelse af at være på bunden af ingenting.

»Det er det unåde ved at være forfatter; hvis det ikke bliver til noget, så er der ingenting. Men efter lidt tid tænkte jeg: 'Nu er jeg på en måde helt fri'. Og så fik jeg lyst til at skrive noveller.«

Det blev til »Postkort til Annie«, den novellesamling, som nu er nomineret til Danmarks Biblioteksforening og Berlingskes bogpris, Læsernes bogpris.

»Man kan måske, stillet over for forskellige situationer, føle forskellige former for frihed. Da jeg begyndte at skrive romaner og kunne være i det rum, var det helt fabelagtigt. Men en lige så stor frihed var det at opdage, at jeg rent faktisk kunne slippe det og gå videre til noget andet,« siger Ida Jessen.

Noget af temaet fra den mislykkede roman har Ida Jessen kunnet bruge i sin novellesamling. Romanen handlede om ADHD-problematikken, og i flere af historierne i »Postkort til Annie« optræder unge mænd med en adfærd, der kendetegner den lidelse.

Hvorfor kunne temaet bedre forløses i noveller?

»I en roman skal alle hullerne fyldes ud, og det gjorde måske, at det ikke blev interessant. Der skal altid være en modstand i det, jeg skriver. Sympatierne må aldrig være klare, jeg skal altid selv være drevet af en eller anden form for tvivl.«

Hvad er det for en tvivl, du har med dig? Er du i tvivl om, hvor din historie skal hen?

»Nej, det ved jeg i og for sig godt, men jeg er altid i tvivl om, hvad jeg skal mene. Det er ikke sådan, at jeg på forhånd har gjort op, at dét er dårligt og dét er godt. Meget af arbejdet, når jeg skriver, er at prøve at få det beskrevet fra den ene og den anden side. Det gælder om at holde alt flydende. At intet står fast. Det er sådan, jeg vil have det, for sådan synes jeg, det er at være til. Sådan er det også, når jeg skriver,« siger Ida Jessen.

»Det at skrive minder mig om det at være menneske.«

Sådan har hun det også, når hun selv læser noveller, der er rigtig gode. De kan være af Judith Hermann, Raymond Carver, Richard Yates, Annie Proulx eller ikke mindst Alice Munro, der fik Nobelprisen i litteratur sidste år, og som Ida Jessen sammen med sin mor har oversat til dansk.

»Jeg kan bare mærke langt ind i sjælen, at der er noget, der går op, uden jeg er i stand til at sige, hvad det er. Når det er en ordentlig novellesamling, er der en korrespondance mellem novellerne. I hullet mellem den ene og den anden opstår der noget inden i en selv. Det er noget af det, novellen også kan i forhold til romanen. Noveller kalder også på en særlig fordybelse, mener Ida Jessen.

»Jeg synes, man skal læse én om dagen. Ikke mere. Og så er det ikke ligegyldigt, hvordan man læser en novelle. I hvilken situation, man læser den. En roman kan man læse på lokum, eller mens man skræller kartofler. Med noveller er det godt, hvis man sætter sig i den gode stol i skumringen og siger: 'Nu tager jeg lige en pause'. Lige nu er Ida Jessen i gang med en bestillingsopgave. Bagefter bliver det måske igen til noveller.

»Men det er jo ikke sikkert. Det kan være, det bliver noget andet,« siger Ida Jessen.

»Jeg går ind i laboratoriet, og så ser jeg, hvad der kommer.«